

Inhoudsoverzicht

Inhoudsoverzicht.....	1
Proloog.....	2
Een brief uit 1928.....	3
De voorgeschiedenis/periode ds. J.J. Bik (1949-1951).....	4
En wat er verder gebeurde.....	4
Periode ds. J.P. Boendermaker (1951-1963).....	5
En wat er verder gebeurde.....	7
Periode mevr. ds. L.B. Poppezijn (1964-1968).....	8
En wat er verder gebeurde.....	8
Periode ds. K.J. Dekker (1969-1976).....	9
En wat er verder gebeurde.....	10
Periode ds. G. de Vries (1980-1981).....	11
En wat er verder gebeurde.....	11
Periode mevr. ds. T.K. van Dam (1984-1989).....	13
En wat er verder gebeurde.....	14
Periode mevr. ds. M.J.A. Schulz (1992-2001).....	15
En wat er verder gebeurde.....	18
Periode mevr. ds. B.J.T.M. van Litsenburg (2003-heden).....	20
En wat er verder gebeurde.....	24
Epiloog.....	26
Algemene informatie.....	26

Proloog

Op zondag 24 september, zestig jaar geleden, in 1950, werd de Eindhovense Lutherse gemeente gesticht, wat wij op 10 oktober van dit jaar feestelijk willen vieren.

Graag bieden wij u dit boekje aan, waarin de belangrijkste gebeurtenissen uit de predikantsperioden zijn vastgelegd. Voor wat betreft de eerste 45 jaar konden wij terugvallen op hetgeen over onze gemeente al was vastgelegd in "Hoe het Lutherde in Nederland deel 2".

Die tekst is aangevuld met anekdotische informatie uit de diverse predikantenperioden onder het kopje "En wat er verder gebeurde".

In de uiteindelijke tekst van "Hoe het Lutherde in Nederland" is die laatste tekst grotendeels niet opgenomen, waarschijnlijk wegens plaatsgebrek.

Alle informatie van na 1995 is voor deze uitgave geselecteerd uit kerkenraadverslagen en opmerkelijke artikelen uit het kerkblad "Luthers Eindhoven" van die periode tot nu toe.

Na het lezen van dit boekwerkje heeft u een aardig beeld van wat "Luthers" in Eindhoven betekent.

De nu voorliggende tekst doet echter volstrekt geen recht aan alles wat zo velen, vaak in stilte, voor de gemeente hebben gedaan. Daarbij valt te denken, voor wat betreft de predikant, aan alle preekbeurten op de zondagen en voor speciale gelegenheden; de gesprekskringen, de groothuisbezoeken, de pastorale gesprekken, catechisatie.

Maar ook aan het vele werk van secretaris en kerkrentmeester van de kerkenraad. Van de organisten en de medewerk(st)ers van de bezoekgroep. De begeleiding van de 65+ groep. Van de kindernevendienst. Van de cantorij. De samenstelling en verspreiding van het kerkblad.

En tenslotte de onderlinge steun die gemeenteleden elkaar verleenden.

We zijn al 60 jaar een levende gemeente.

Een brief uit 1928

"wij leden door vertrek naar elders meerdere zware verliezen. Wat heeft de Heer ons daarmee te zeggen. Zijn wij waard, dat voor ons zooveel moeite gedaan wordt?

Dat predikanten der Lutherse kerk van verre komen om ons (maandelijks) het Evangelie te verkondigen? Dat Ds. Spliethoff alle twee weken een heelen dag vrijwillig opoffert ten einde hier Lutherschen te bezoeken en godsdienstonderwijs te geven?

De opkomst in de godsdienstoefeningen is zeer gering en van alle opgeroepen kinderen zijn er slechts 8 verschenen en zelfs deze zijn lang niet altijd aanwezig !

Daarom nog eens geeft niet alleen uw geldelijke bijdrage, doch komt ook onder de prediking wanneer er voor de Lutherschen dienst is en zendt uw kinderen ter catechisatie."

(uit een brief van ds. Scharpen en dhr. de Wit aan de leden en contribuanten der Afdeling

Eindhoven van het Ned. Luthers Genootschap van In- en Uitwendige Zending van Mei 1928)

In het bovenstaande wordt geciteerd uit het oudste archiefstuk van de nu officieel 50 jaar

"oude" Lutherse Gemeente van Eindhoven.

Zoals verder blijkt, is eerst door de grote instroom bij Philips na 1945 het aantal lutheranen zodanig toegenomen dat uiteindelijk tot gemeentevorming kon worden overgegaan.

De voorgeschiedenis/periode ds. J.J. Bik (1949-1951)

Toen in 1946 de Amsterdamse heer Van Zadel bij Philips - Eindhoven ging werken en op zoek ging naar lutheranen, ontdekte hij dat er 3 abonnees waren op het Luthers Weekblad :de families Buy, Hovingh en Jedeloo.

Na het aanschrijven van andere Lutherse Gemeenten ("wie er de laatste 15 jaar naar Eindhoven waren vertrokken") en een oproep in het Luthers Weekblad, was het op 25-12-1947 mogelijk "De Vereniging van Belangstellende Lutheranen" op te richten.

Met behulp van ds. K. van der Braak (die daarvoor van de Synode een auto mocht gaan gebruiken!) en nadien ds. A.K. van der Meij werden (opnieuw) kerkdiensten gehouden.

Ds. J.J. Bik werd de eerste eigen "predikant met bijzondere opdracht" en deed 12-6-1949 z'n intrede. De eerste kerkenraad bestond uit de heren Jedeloo, Kreutzelman, Voordouw en Hovingh (secr.) en mevr. Kopmels-Kamsteeg.

Op zondag 24 september 1950,wordt de gemeentevorming een feit met de handtekeningen van 73 lidmaten, 65 doopleden en 40 belangstellenden. Als ds. Bik begin 1951 door het LWF wordt gevraagd voor het werk onder ontheemden in Duitsland, wordt al heel snel ds. J.P. Boendermaker als zijn mogelijke opvolger genoemd.

En wat er verder gebeurde....

- Philips gaf werk aan veel werklozen uit Groningen, die hier vaak tot glasblazers werden opgeleid; ook het kerkenraadslid Kreutzelman en zijn 5 broers behoorden tot dat contingent.
- Heel (luthers) Nederland wordt onder gesneeuwd met bouwstenen onder het motto "Luthers Nederland bouwt een kerk in Eindhoven",

- Het hanteren van een "dubbele boekhouding" van de huisbezoeken door de predikant ten behoeve van de kerkenraad leverde een pittige discussie op;
- De kerkdiensten waren niet altijd even goed bezet, mede omdat de bussen op zondagmorgen pas om 12 uur gingen rijden (men beweerde dat dit zo geregeld was om de RK-kerkgangers te dwingen in de eigen parochiekerkdiensten hun zondagsplichten te laten vervullen),
- Mevr. Philips-de Jongh was helaas niet bereid haar oranjerie te verhuren als kerkruinte.

Periode ds. J.P. Boendermaker (1951-1963).

30 september 1951 deed ds. Boendermaker zijn intrede als predikant met bijzondere opdracht : "de arbeid in de gemeente Eindhoven en het bijbehorende kerkelijk gebied". Op fiets en brommer werd hij een graag geziene bezoeker in de lutherse gezinnen van het hele kerkelijke gebied van Oirschot tot Weert. In 1953 werd een koor opgericht onder de bezielende leiding van de heer Meulbroek uit 's Hertogenbosch.

Mede dankzij een bewust geënceneerde armoedige foto voor de kerk ("Opbouw", een bijgebouw van de Hervormde Ten Hagestraat kerk), die op de LWF conferentie in Minneapolis werd getoond, werd een lening van de Amerikaanse Lutherse Kerk verkregen voor aanschaf van een pastorie.

Door de uitbreiding van de Philips activiteiten werden ook veel lutherse buitenlanders naar Eindhoven getrokken; zo organiseerde ds. Boendermaker een groep Scandinaviërs, Esten en Letten, maar veel extra kerkbezoekers leverde dat niet op. Met leden uit naburige (!) gemeenten werden regelmatig de landelijke kerke dagen bezocht; het was altijd weer een hele ervaring om met zoveel lutheranen bij elkaar te zijn. In 1962 werd een (regionale) kerkdag in Eindhoven georganiseerd.

In 1957 moest het eerder genoemde "Opbouw" worden afgebroken en toen bovendien het (hervormde) kerkbezoek in de Ten Hagestraat kerk zodanig terugliep dat de gewone hervormde kerkdiensten daar gestopt werden, konden wij in dat mooie kerkje onze kerkdiensten gaan houden. Maar in 1960 werd tot (multifunctionele) nieuwbouw besloten en twee lutheranen namen zitting in de bouwcommissie; hun bijdrage was ondermeer vergroting van het liturgisch centrum en een artistiek lid van onze gemeente (de heer Hehner) ontwierp kruis en doopvont. De kerkzaal kreeg tot onze grote vreugde de naam "Vaste Burcht Kapel". Tijdens de nieuwbouw kregen we, dankzij de goede contacten met Deken Kaal, onderdak in de aula van de decanale school.

Een flinke groep jonge leden o.l.v. de heer J. Keyzer (uit Den Helder overgekomen) ging het werk van "Stewardship and Evangelism" doen: randkerkelijken en nieuw-binnengekomenen bezoeken. Er werd in de kerk gestart en bij één van de deelnemers kwam men na afloop weer terug. Ook ds. Boendermaker deed op zo'n avond bezoekwerk en verraste de groep soms met loempia's bij het nagesprek.

Reeds in november 1951 werd in Eindhoven een Oecumenische Raad gevormd van Hervormden en DoReLU (Doopsgezinden, Remonstranten en Lutheranen). Ds. Boendermaker is enige jaren voorzitter van de Raad geweest. In 1961 werd in Eindhoven het jaarlijkse tweedaagse oecumenische jongerencongres, voor het eerst met deelname van Rooms-Katholieken gehouden, waar ook onze lutherse jongeren zeer actief bij waren betrokken.

Proponent S.E. Hof kwam naar Eindhoven om ds. Boendermaker gelegenheid te geven weer te gaan studeren; dat beviel de laatste kennelijk goed want toen de mogelijkheid zich voordeed naar Heidelberg te gaan voor echte verdere studie, verliet hij najaar 1963 de gemeente Eindhoven, na eerst nog een beroep naar de gemeente Amstelveen te hebben afgeslagen.

En wat er verder gebeurde....

- veel meer dan 2 of 3 diaconiegevallen waren er meestal niet, maar zelfs die gingen de financiële mogelijkheden vaak te boven en het was vaak de vraag of het geld wel goed besteed werd en of het wel was terug te vorderen; eenmaal besloot men een gezin te helpen door er 6 weken dagelijks 3 flessen melk te laten bezorgen meerdere diensten werden uitgezonden via de radio, wat een hele kick gaf.
- Geen behoefte aan een vrouwenclub, want "die gaf misschien alleen maar moeilijkheden".
- verspreid over de diverse stadsdelen waren er wel 4 zondagscholen met in totaal 40 kinderen (aan de zondagsscholen zullen vooral de namen van mevr. N. Koot-Pouw en van de familie Lindeijer verbonden blijven).
- van de verwachte 60.000 gulden uit Genève kwam er uiteindelijk 35.000 voor participatie in de hervormde kerkbouw, maar de rente van 1% maakte het mogelijk goedkoop te huren.
- in Amerika werd een advertentie geplaatst voor "sightseeing in het Nuenen van Van Gogh", met ds. Boendermaker als rondleider, voor enige dollars.
- met enkele hervormde predikanten werd een doordeweeks avondgebed georganiseerd; bij gebrek aan voldoende belangstelling werd het na twee jaar gestopt.
- een verzoek om adhesie, voor een verzoek van de Hervormde Kerk aan de Gemeente Eindhoven voor een algehele winkelsluiting op zondag, werd door de kerkenraad niet ingewilligd.

Periode mevr. ds. L.B. Poppezijn (1964-1968)

Omdat er al goede ervaringen met ds. Hof waren opgedaan werd in eerste instantie, na het vertrek van ds. Boendermaker, een beroep uitgebracht op ds. S.E. Hof; maar die koos uiteindelijk voor Hoorn-Enkhuizen.

De in januari 1964 geördineerde mevr. ds. Poppezijn werd onze nieuwe predikante. Het was niet alleen voor haar een grote uitdaging, maar ook voor de gemeente: een vrouw alleen in de pastorie vraagt veel organisatorische en mentale aanpassingen die niet altijd zonder pijn plaatsvonden.

Op 22 maart 1964 gingen wij de nieuwe Vaste Burcht Kapel in gebruik nemen. Een bazaar comité kwam van de grond en de kerkenraad ging het bezoekwerk per wijk aanpakken.

In de zomer van 1968 vertrok ds. Poppezijn naar Bensberg in West Duitsland.

En wat er verder gebeurde

- De Nederlandse Organistenvereniging verzocht de vergoeding van de organisten op peil te brengen; onze (gereformeerde) organist ontving 6 gulden per dienst.
- Aan de Synodale Commissie werd gevraagd hoe we zouden moeten reageren op het verzoek van de Oecumenische Raad om op de nieuwe(?) vertaling van het Onze Vader over te gaan.
- Een door de hele gemeente meegevierde eucharistieviering o.l.v. kapelaan de Kroon en onze eigen predikante in de nabijgelegen decanale St. Catrien maakte grote indruk.
- Direct na het vertrek van ds. Poppezijn werden o.l.v. ds. Allan, de eerste consulent, de mogelijke alternatieven onder de loep genomen, waarbij ook integratie met de Hervormde Gemeente serieus aan de orde kwam

Periode ds. K.J. Dekker (1969-1976)

De tuinbouwconsulent/godsdienstonderwijzer de heer K.J. Dekker moest nog enige tijd theologie studeren, maar was bereid als geestelijk verzorger voor 2 dagen in de week ons te helpen. Reeds in het najaar van 1969 vond de ordinatie en intrede plaats. Het werden heel actieve jaren voor predikant, kerkenraad en gemeente. De kerkenraad werd met 5 personen uitgebreid en tegelijk werd er een dagelijks bestuur gevormd. In uitstekende harmonie werd de predikant ontlast van het voorzitterschap. Een Jeugdraad werd gevormd voor de coördinatie van de diverse jeugdactiviteiten. Om de zorgen van de kerkrentmeester, de heer G.A. van Omme, te verlichten werd een compostactie gestart die 18 jaar lang, jaarlijks, voor een 2000 tot 2500 gulden inkomsten zorgde.

Toen de vaste organist stopte, werd vanaf dat moment het orgel bespeeld door een team van 5 organisten, dat zeer overwegend uit de eigen kring kon worden gerekruteerd.

In 1974 startten de vakantie diensten (3 maal 3) met doopsgezinden en remonstranten.

Het contact met de zieken en bejaarden werd versterkt door maandelijks op een cassetteband een dienst op te nemen en die bij hen te laten circuleren.

Een enquête onder alle gemeenteleden, aansluitend op het 4-jaren plan van de Synode, leerde dat een duidelijke meerderheid de voorkeur gaf aan enigerlei continuering van een luthers kerkelijk leven.

Toen ds. Dekker in 1976 een beroep aanvaardde naar zijn geboortestreek Edam/Monnickendam werd een commissie gevormd (o.l.v. H. Brombacher), "de Voortgangscommissie", die met name de mogelijkheden ging onderzoeken van een regiogemeente, waarbij o.m. intensief contact is geweest met ds. Van Nierop uit de streekgemeente Zeeland.

De commissie had een helder uitgangspunt: de regiopredikant zou geen bestuurs- en beheerstaken krijgen, maar zich uitsluitend moeten bezighouden met het leiden van erediensten, pastoraat, catechese en de toerusting van gemeenteleden.

En wat er verder gebeurde

- ds. Dekker pleitte voor het stichten van een cultureel centrum annex kapel en pastorie voor onze gemeente in een zich sterk uitbreidende wijk van Eindhoven, maar dat bleek financieel lang niet haalbaar
- op 5 locaties werd aan 45 kinderen catechisatie gegeven
- de altijd uitstekende contacten met de Financiële Commissie van de Synode zorgden voor het sluitend maken van de begroting en opschorting van aflossingen
- ds. Dekker vond aanvullende inkomsten door het lesgeven op de huishoudschool en gemeentelijk lyceum
- Mevr. Dekker liet de koorleden zittend repeteren
- op het kerstfeest was de ontsteking van de kerstboom met schietkatoen steeds een groots moment
- in 1973 werden we door de Visitatiecommissie op de vingers getikt dat we wel kerkenraadsleden hadden, maar geen functieverdeling van ouderlingen en diakenen
- de verkoop van de pastorie na het vertrek van ds. Dekker leverde 85.000 gulden op en vormde tot op heden een nuttige en noodzakelijke aanvulling op het jaarlijks terugkerend exploitatiekort
- vele jaren achtereenvolgend vierden op de zaterdagavond van het carnavalsweekend de kerkenraadsleden en hun partners een uitbundig en langdurig carnavalsfeest, maar met de afspraak dat

alle deelnemers in de daarop volgende zondagmorgenkerkdienst aanwezig dienden te zijn

Periode ds. G. de Vries (1980-1981)

Op grond van de studie naar een regiogemeente en het gerechtvaardigde vertrouwen dat we als kerkenraad, tijdelijk, redelijk op eigen kracht konden doorgaan, werd na het vertrek van ds. Dekker niet direct uitgekeken naar een gewone opvolger, maar gingen de gedachten meer uit naar een predikant/coach.

Ds. J. Blase, eerst als consulent en nadien als parttime predikant leek de ideale coach, maar de Synodale Commissie liet hem, tot grote teleurstelling van Eindhoven, gevangenispredikant worden. De rooms katholieke theoloog, de heer Th.M.H. Akerboom heeft daarna nog enige tijd de catechesegroep heel deskundig ondersteund.

Ondertussen rondde de heer G. de Vries uit Geleen zijn theologiestudie af; werd in Eindhoven geordineerd en ging kort daarna voor 2 dagen per week in onze gemeente werken; de eerste tijd nog gecombineerd met zijn docentschap in Sittard.

Ds. de Vries functioneerde als predikant en pastor zeker goed, maar een deel van kerkenraad en gemeente had moeite met de wijze waarop hij zijn privé-leven inrichtte. In een bewogen kerken raadsvergadering -o.l.v. professor Lindijer-; bleek, dat een meerderheid van de kerkenraad dat niet verenigbaar achtte met het predikantschap. In een verklaring in het gemeenteblad deelde ds. de Vries mede dat hij, ter wille van de eenheid in de gemeente, aan de Synodale Commissie ontheffing zou vragen als predikant van de gemeente Eindhoven.

En wat er verder gebeurde

- o ook in deze periode werd meestal actief meegedaan aan de actie Kerkbalans; 24 gemeenteleden, w.o. uiteraard de kerkenraadsleden, gingen er voor op pad.

- op het verzoek van de Synodale commissie bij voorkeur lutherse gastpredikanten uit te nodigen reageerde de kerkenraad met "liever een goede rooms katholiek dan een matige lutheraan".
- ds. Strasser krijgt een bloemetje als hij geestelijk verzorger wordt in de Eindhovense Rijks Psychiatrische Inrichting; van zijn aanwezigheid in de regio is in de loop der jaren voor kringwerk en consulentenschap veelvuldig en dankbaar gebruik gemaakt.
- ook en juist in de vacaturetijd wordt er verder "gesnuffeld" aan de uitbreiding van een verdere samenwerking van Do, Re en Lu; maar echt van de grond komen doet het nimmer.
- de heer W.E.P. Parchen wordt de nieuwe hoofdredacteur van ons kerkblad en drukte daar jaren zijn stempel op; o.m. met zijn pastorale notities, die ook wel eens tot forse reacties leidden.
- bij het bezoekwerk blijkt één van de essentiële vragen te zijn wat er nog te bepraten valt bij het tweede bezoek.
- in deze periode begonnen we de predikant bij z'n voornaam te noemen; maar de mededeling door het dienstdoend kerkenraadslid vanaf de kansel" dat vanmorgen Gouke bij ons voorgaat", ging de kerkenraad te ver en kreeg nadien weer het gebruikelijke (formeel) karakter.
- een eigen apostolaatweekend voor de kerkenraad en leden van de bezoekersgroep op Hoekelum met ds. Blase en o.l.v. ds. J.A.P. Ris was zeer inspirerend.
- de kerkenraad mengde zich ook menigmaal in landelijke discussies en schreef brieven aan de Synode over het dooplidmaatschap en het kerkelijk spreken over politieke zaken.
- Na het terugtreden van de heer Hovingh wordt het voorzitterschap overgenomen door de heer Eekel.

Periode mevr. ds. T.K. van Dam (1984-1989)

Na het vertrek van ds. de Vries brak opnieuw een vrij lange vacature tijd aan, wat uiteraard gunstig was voor de financiën.

Voor de begeleiding van "catecheten" etc. werd de rooms katholieke theoloog (en secretaris van de Raad van Kerken) de heer J. Laan aangetrokken. Zijn spreekbeurten in de eredienst waren van een opvallend hoog gehalte, maar de Synodale Commissie had er wat moeite mee dat wij iemand lieten voorgaan, die in z'n eigen kerkgemeenschap daartoe niet bevoegd was.

Nadat reeds in 1983 mevrouw T.K. van Dam in Eindhoven haar openbaar voorstel had gedaan, werd zij in juni 1984 onze part-time predikant voor 3 dagen in de week.

O.m. de 3 maal herhaalde "groot-huisbezoeken" zorgden voor intensieve contacten zowel met de predikante als onderling.

Bezoeken aan en van ds. Chr.H. Rave leidden uiteindelijk in 1984 tot een partnerschap met de gemeente Groot Aub in Namibië, dat nog steeds voortduurt; veel goederen en geld, o.m. voor de waterput en kerkbouw, werden verzonden; zelfs leidde één en ander tot uitwisseling van bezoeken. Aan deze voor Eindhoven belangrijke activiteit was nadien vooral de naam van dhr. H.J. Jager verbonden.

De eigen cantorij "Lumen" o.l.v. mw. E.M. Eekel-Schendelaar zorgt regelmatig voor fijne en hoogstaande begeleiding van de erediensten.

Het vertrek van ds. van Dam in 1989 naar "Zeeland" werd zeer betreurd, omdat onder haar inspirerende leiding veel nieuwe activiteiten waren ontplooid.

En wat er verder gebeurde

- het concrete ontwikkelingswerk bestond niet alleen uit de ondersteuning van Groot Aub, maar ook, op initiatief van de jeugd, uit de jaarlijkse financiële bijdrage van 750 gulden, vanaf 1983, voor adoptie van een kind in een S.O.S.-dorp in India.
- in november 1983 werd de 500-ste geboortedag van Luther groots herdacht met alle medewerking van rooms-katholieke zijde. Getracht werd 1517 te dupliceren door kritische groepen stellingen te laten formuleren omtrent het disfunctioneren van de Kerk in 1983, waarbij Professor Boendermaker min of meer in de rol van Keizer de Vijfde werd gedrongen.
- bij de politie werd de diefstal van het avondmaalstel gemeld; na verloop van tijd kwam het ergens onder het bed van een kerkenraadslid vandaan.
- of het de geest van de tijd was of de lange vacaturetijd is onbekend, maar op een zeker ogenblik verdwijnt het gebed op de kerkenraadsvergaderingen; op verzoek van ds. Van Dam wordt wel het slotgebed in ere hersteld.
- na het vertrek van de heer Laan werd er -in de kerkenraad- eigenlijk voor het eerst een echte verkiezing voor een predikant tussen 2 kandidaten gehouden; een ons ook goed bekende plaatselijke gereformeerde predikant viel echter af.
- hoewel de jaarlijks exploitatie dat niet toestond, werd besloten een predikant voor 60% te beroepen en de benodigde 20% extra uit de reserves te halen.
- de regelmatig terugkerende verkiezingen van synodeleden, wilden we in 1985 wel eens op een geheel andere wijze in de gemeente organiseren; dat lukte dan ook prima, alleen was het jammer dat we toen de mededeling kregen dat de verkiezingen geheel en al ongeldig waren.

Periode mevr. ds. M.J.A. Schulz (1992-2001)

Na het vertrek van ds. van Dam brak opnieuw een vrij lange vacaturetijd aan. Samen met de gemeenten Den Bosch en Heusden werd -in de gevormde Regioraad- veel energie gestoken in de totstandkoming van een Regiogemeente "Oost Brabant". Daarbij werd nadrukkelijk gestreefd naar een "Gemeente Nieuwe Stijl". D.w.z. een gemeente waarbij de predikant alleen de specifieke predikantstaken voor zijn/haar rekening zou nemen: het voorgaan in de erediensten, (een deel van de) pastorale zorg, coach- en specialistisch kringwerk. Deze vorm van "gemeente zijn" -die in Eindhoven in feite al 15 jaar werd gepraktiseerd- werd mede mogelijk geacht, omdat diverse gemeentelieden de Lutherse Leken Opleiding hadden gevolgd of zouden gaan volgen.

De regio-overeenkomst- in Eindhoven goedgekeurd in de kerkenraadsvergadering van 12 juni 1990- bevatte uiteindelijk alleen maar bepalingen inzake het samen beroepen van een predikant en de daarna te hanteren verdeelsleutels inzake diens werktijden en kosten.

Artikel 15c bevatte de "omzichtige" bepaling dat "indien in deze combinatie door het vertrek van de predikant een vacature is ontstaan, zal overwogen worden de overeenkomst voort te zetten".

Na enkele vruchteloze pogingen een Nederlandse lutherse predikant te beroepen, werd in de loop van 1991 de Synodale Commissie door de Nord Elbische Kirche in de gelegenheid gesteld een tweetal predikanten in Nederland te werk te stellen. De jeugdige mevrouw M.J.A. Schulz (30 jaar) werd de Eindhovense predikante per 16 maart 1992; waarbij de formele band met Nord Elbische Kirche bleef bestaan, wat onder meer naar voren kwam uit de jaarlijks verplichte bijscholing van 14 dagen in Duitsland.

De ordinatie vond plaats op 8 december 1991 in de Hauptkirche St. Petri in Hamburg, waarbij al Eindhovense lutheranen aanwezig waren, en de intrede in Eindhoven op 5 april 1992. Min of meer gelijktijdig vond eveneens de intrede plaats in Den Bosch en Heusden. Het mooie predikantenbord in Heusden vermeldt dan ook mevr. ds.

Schulz als dertiende predikant sinds 1769. Bij de werkverdeling was afgesproken dat ds. Schulz 60% van haar tijd aan Eindhoven zou besteden en 2x20% in de beide andere gemeenten.

Het bewerken van drie gemeenten bleek natuurlijk een zware klus, zeker voor iemand die dit werk voor het eerst deed, maar dankzij de goede medewerking van de diverse kerkenraden ging het na verloop van tijd wel beter en werd de periode van haar aanstelling zelfs verlengd tot december 1996. In dat jaar is echter- in goed overleg- besloten toch de pastorale bewerking etc. van de drie gemeenten als zodanig op te heffen en ging ds. Schulz, na vier jaar, zich geheel op Eindhoven concentreren.

Achteraf kan gesteld worden dat de bewerking door een predikant van drie gemeenten een moedige poging is geweest, maar niet is gelukt, ondanks de inzet van alle kanten en met name van de predikant.

In 1997 besluit de Synodale Commissie tot de aanstelling van ds. Schulz voor 80% in Eindhoven en voor 20% voor landelijk advieswerk, waaraan de nodige subsidie is verbonden, m.n. van het Luthers Diaconessenhuis Fonds. De subsidie wordt nadien behoorlijk afgebouwd. Mogelijkheden daartoe ontstaan ook- in de loop der jaren- door het verkrijgen van enige nalatenschappen.

Predikant en kerkenraad startten dan met nieuw elan. Besloten wordt alle aandacht te concentreren op versterking van de Lutherse kern; ontmoetingen in S.O.W.-verband dienen te worden gezien als "contacten" en niet als "verbindingen". Vooral de organisatie van het bezoekwerk aan "gewone" gemeenteleden krijgt hoge prioriteit (waarbij de bezoekactiviteiten aan zieken en bejaarden ook worden voortgezet). Een groep van 5 tot 10 gemeenteleden wordt daarvoor opgeleid en gaan volgens plan op pad. Een mooi initiatief, dat in de jaren daarna niet het gewenste gevolg krijgt.

Mede naar aanleiding van een gemeenteavond waar de heer Akersboom sprak over de lutherse inbreng in het S.O.W.-proces, hebben enige leden/niet-kerkeraadsleden aangeboden een notitie op te stellen, ter ondersteuning van de kerkenraad. Daarbij wordt ook de heer

Kampes, de landelijk consulent voor het S.O.W.-proces, ingeschakeld. De kerkenraad geeft uit de mogelijke aangedragen alternatieven de voorkeur aan een zelfstandig voortbestaan, met een aftasting van mogelijke vormen van samenwerking met een wijkgemeente op langere termijn.

Vanaf half mei 1997 gaat de predikante met zwangerschapsverlof en aansluitend met onbetaald verlof, conform de mogelijkheden die haar dienstverband met de Nord-Elbische Kirche bieden. Gelukkig is het mogelijk mevr. ds. Mariëtte Stout tijdelijk te laten waarnemen als zij haar dienstverband in het ziekenhuis Sint Anna opzegt.

Terwijl landelijk de fusie van Gereformeerden, Hervormden en Lutheranen nadert, blijken onze gemeenteleden er nog niet warm voor te lopen, waar de Kerkenraad iets aan gaat doen. Onder meer worden de contacten met de wijkgemeente De Morgenster geïntensifieerd. Dit leidde in 2000 al tot een gemeenschappelijke Pinksterdienst en in de loop van 2001 tot het plan geleidelijk de gemeenschappelijke diensten uit te breiden tot 1x per maand.

Op 15 oktober 2000 wordt het 50-jarig bestaan groots gevierd. Ds van Beek weet op indringende wijze de mogelijkheden als gemeente aan de hand van het boek van Hendriks "De Gemeente als Herberg" naar voren te brengen.

Het voorzitterschap van de bezoekgroep Zieken- en Bejaarden (*of Ouderen*) wordt door mevrouw Kemp overgedragen aan Mevrouw Nelly Jager .

Zeker vermeldenswaard is dat mevrouw Kemp in 1947 toetrad tot het bestuur van de "Vereniging van belangstellende Lutheranen". Deze vereniging leidde drie jaar later tot de oprichting van onze Eindhovense Lutherse gemeente.

In 2008 vindt een weer eens een evaluatie van het bezoekwerk plaats. Op dat moment blijken 34 adressen met personen boven 75 jaar -per wijk- door een tiental bezoeksters/bezoekers 1x per jaar of vaker bezocht te worden.

In de loop van 2001 is ds. Marlies Schulz om gezondheidsredenen gedwongen met haar werk voor de Gemeente te stoppen; ds. Strasser en mevr. ds. Akerboom worden consultants. Het vertrek van ds. Schulz leidde uiteraard tot een versnelling van de gedachtewisseling over het al of niet samengaan met een wijkgemeente binnen Eindhoven en of dat mogelijk consequenties had voor de vervulling van de vacature van predikant.

Na langdurig beraad, waaraan ook ds. Strasser een grote bijdrage had, wordt het volgende besloten: “Wij streven in het proces van samenwerking naar een resultaat, waarin de Eindhovense Lutherse Gemeente als een blijvend herkenbare eenheid een plaats zal kunnen innemen. In dit kader gaan we uit van een 50% benoeming van een lutherse predikant voor de periode van minimaal 5 jaar om uiteindelijk samen op weg te gaan“.

En wat er verder gebeurde....

- Na het terugtreden van de heer Eekel neemt de heer Hoek het voorzitterschap voor enkele jaren over.
- Zes gemeenteleden waren aanwezig toen in Groot-Aub (Namië) in 1995 een nieuwe kerk werd geopend; een feest met 2000 gasten, een vier uur durende kerkdienst en uitbundige maaltijden.
- Ook in 1996 wordt de pinksterdienst weer in regioverband gevierd, maar in dat jaar in verband met de restauratie van de Lutherse kerk in Den Bosch in de kapel van het klooster van de Zoete Moeder.
- Op zondag 24 mei 1998 werd ds. Mariëtte Stout in een speciale dienst in de Morgensterkerk “uitgezonden” naar haar werk in de gevangenis in Overloon door de wijkgemeente Morgenster en de Lutherse Gemeente van Eindhoven. Enige kerkenraadsleden hebben nadien deelgenomen aan kerkdiensten in de gevangenis.

- In 1997 wordt er een wijziging doorgevoerd in het dienstrooster van de kerkdiensten in het Diaconessenziekenhuis Vanaf dat moment zullen nog uitsluitend de eigen ziekenhuispastores de diensten leiden, omdat “vreemde” voorgangers zoveel bezoekers van buiten trokken dat er geen plaats overbleef voor de eigen zieken.
- Het bezoek van een twintigtal Duitse diaconessen in 2000 gaf aan een tweetal kerkdiensten extra glans.
- Voor de jaarlijkse, zeer inspirerende, kerkenraadweekenden wordt subsidie verkregen van de Stichting van Heutz
- De DoReLu-paascyclus wordt in 1997 al voor de dertiende maal georganiseerd en de belangstelling blijft nog even groot.
- In de zomermaanden worden drie maal vier weken afwisselend de diensten verzorgd door Doopsgezinden, Remonstranten en Lutheranen. Het valt op dat de participatie van de lutheranen in de do en re diensten getalsmatig alle jaren aan de lage kant is.
- In 2000 ging al de duizendste trui naar Namibië, maar er zouden er nog meer komen; in november 2004 meldt het kerkblad dat reeds de 2-duizendste is verzonden. Een hele prestatie van mevr. Greet Droogendijk en enkele familieleden en burens.
- Mevrouw Marianne Starreveld neemt afscheid als kerkenraads-lid o.m. als gastvrouw voor vele kerkenraadsvergaderingen en een eetclubje voor alleenstaanden speelde ze een belangrijke rol in de gemeente. Gelukkig blijft zij namens onze gemeente contactpersoon voor de Grote Beek (een psychiatrische instelling waar wij ook regelmatig een gezamenlijke kerkdienst houden) en zorgt ze voor de vertegenwoordiging in de Classis-vergaderingen. Na enige tijd keert ze weer terug in de kerkenraad.
- Eindhoven had de eer gastheer te zijn voor de synodale voorlichtingsdag voor de zuidelijke gemeenten over S.O.W.

- het bezoek uit Namibië zorgde er voor dat het partnerschap bij de gemeente nog meer ging leven dan het al deed
- om voor de jeugd de kerkdrempel te verlagen werden er enkele middagdiensten georganiseerd met een aangepast karakter; desalniettemin bleef de gebrekkige deelname van de jeugd aan voor hen georganiseerde activiteiten de kerkenraad veel zorg baren.

Periode mevr. ds. B.J.T.M. van Litsenburg (2003-heden)

In de vacaturetijd na het vertrek van ds. Schulz ging mede door de actieve betrokkenheid van de eerste consulent ds. Strasser, het gemeentewerk goed door. Heel plezierig was dat ds. Mariëtte Stout zo nu en dan kon bijspringen voor kringwerk etc

Daarbij was er ook veel aandacht voor de uitbreiding van de contacten met de wijkgemeente Morgenster. Het geformaliseerde contact werd vastgelegd in Evangelisch-Luthers/Morgensterkerk (ELMO) verslagen. In januari 2002 worden op een Gemeentevergadering zeer uitvoerig de voor- en nadelen van enige vorm van samengaan met de genoemde wijkgemeente besproken. Uiteindelijk geven 27 van de 29 aanwezige stemgerechtigde leden aan dat de kerkenraad de samenwerking met de Morgenster mag intensiveren. Helaas wordt in de loop van 2003 het gesprek afgebroken, mede omdat deze wijkgemeente intern in moeilijkheden raakt. In de loop van 2004 wordt besloten ons meer in de breedte bij de Eindhovense wijkgemeenten te oriënteren, maar dan onder leiding van onze nieuwe predikante. Na enige tijd worden vooral met de Ontmoetingskerk contacten gelegd .

Zoals te doen gebruikelijk bij een predikantsvacature, vindt er in de loop van 2002 een gesprek plaats met de Raad van Advies voor het Beroepingswerk bij het Bestuur van de Evangelisch Lutherse Kerk in Utrecht. Najaar 2002 wordt, hierop aansluitend, een beroepingscommissie samengesteld met ds. Strasser als voorzitter en o.m. een kerkenraadslid van de Morgenster als lid, waarmee wordt aangege-

ven dat de bereidheid tot samengaan op dat moment serieus is. Op de gemeenteavond van 1 april 2003 kan worden medegedeeld dat mevrouw Bernadette van Litsenburg bereid is, na haar predikantsexamen in juni van dit jaar, predikante van onze gemeente te willen worden. Ordinantie en intrede vinden plaats op 21 september 2003 in de Ontmoetingskerk. Mede door de inzegening door een groot aantal collega-predikanten wordt het een indrukwekkend gebeuren, dat wordt bijgewoond door ca 300 personen.

Ds. Van Litsenburg gaat voortvarend aan het werk met o.m. vele persoonlijke bezoeken en het organiseren van Groothuisbezoekavonden.

Er worden ook veel nieuwe contacten gelegd, zoals o.m. met Meare, een woonvoorziening voor mensen met een verstandelijke beperking. Ook de 65+ groep wordt er mee in contact gebracht .

O.a. met de Oud- Katholieke gemeenschap worden gesprekken gevoerd en gezamenlijke diensten georganiseerd.

Samen met de Adventskerk worden avonden gegeven over geloofs- opvoeding van kinderen.

De kerkenraad neemt (voor de tweede maal) afscheid van mevrouw Marianne Starreveld, maar versterkt de groep met het aanstellen van "ouderlingen met bijzondere opdracht" namelijk voor bezoekwerk (mevr. Nelly Jager), Kerkblad en PR (hr. Dick Eekel), jeugd (hr. Rob Schaak) en afvaardiging naar de Algemene Kerkenraad (A.K.) van de Eindhovense Protestantse Gemeente(mevr. Vilma Lenselink).

Het koffiedrinken na de dienst is in het eigen kerkgebouw als regel onmogelijk, omdat direct na ons de Remonstranten binnenkomen. We zijn er erg gelukkig mee als geregeld kan worden (door hr. Hans Lindeijer) dat we voortaan zo veel als nodig is in het nabijgelegen verpleeghuis Dommelhoef kunnen koffiedrinken. De gedachte dat we daarbij dan ook de patiënten van het huis zouden kunnen betrekken, bleek echter niet reëel.

In de loop van 2005 wordt ingezien dat de predikant met haar 50% aanstelling onvoldoende gelegenheid heeft aan gemeenteopbouw en –uitbreiding te werken. De kerkenraad besluit een aanvraag in te dienen voor een extra 30% voor de komende drie jaar. Van deze uitbreiding wordt de helft door PKN (Steunkamer) betaald en de andere helft door de Synodale Commissie (namens LDF-Luthers Diaconessenhuis Fonds).

De predikante begint haar extra taak met interviews, uitnodigingen voor specifieke groothuisbezoeken en maandelijks op zondag een soort catechese met brunch, een soort alternatieve kerkdienst. Bij doopdiensten worden alle jonge gezinnen specifiek uitgenodigd. Veel aandacht wordt daarmee gegeven aan de jong volwassenen en de kinderen. De resultaten zijn lang niet evenredig aan de erin gestoken tijd en energie. De vraag is natuurlijk of het nog meer tijd vergt, en/of dat het anders moet of dat we moeten vaststellen dat onze hooggestemde verwachtingen gewoon niet realiseerbaar zijn. In 2010 wordt besloten opnieuw om subsidie te vragen voor dit project.

De goede contacten met de predikanten van Doopsgezinde en Remonstrantse huize leiden tot een aantal boeiende gespreksavonden, al moet gezegd dat de Lutheranen getalsmatig niet overheersten.

De predikante treedt –in haar vrije uren- in dienst van Tradinova, de organisatie die de verzorgingshuizen van Prot. Christelijke signatuur in Eindhoven beheert; haar aandacht zal daarbij vooral op het bejaardenhuis Ekelhof gericht zijn. Ook in haar vrije tijd, is ds. Van Litsenburg voorzitter van de hoofdredactie van “Samen” het kerkblad van de PKN Eindhoven. Om het lutherse wat “meer op de kaart te zetten” schrijft zij een hele serie artikelen in Samen over Luther en het Lutheranisme. Mede vanuit haar muzikale achtergrond, zal zij ook binnen het LDC (het Landelijk Dienstencentrum van de PKN) in Eindhoven in de Commissie Eredienst gaan meewerken. Aan enthousiasme ontbreekt het de predikante niet.

Besloten wordt iedere vierde zondag van de maand een kindernevendienst te houden met een eigen, aparte, invulling. Op den duur blijkt

ook hiervoor onvoldoende belangstelling en wordt de regelmaat losgelaten. Maar hierin staat onze Gemeente niet alleen: de vanzelfsprekendheid van deelname van jonge ouders en hun kinderen aan kerkelijke activiteiten is voorbij. En aan de andere kant ervaren we ook de vergrijzing. Het laatste o.m. door het stoppen van de Vrouwengespreksgroep.

Een ander aspect van het teruglopend kerkbezoek betreft het voortbestaan van het Lutherse geluid als zodanig in de Brabantse regio. N.a.v. het opheffen van de gemeente Bergen op Zoom leeft de gedachte om met de overblijvende Lutherse gemeenten een Lutherse regio Brabant te vormen en daarvoor verantwoordelijkheid te willen dragen. Onze gemeente wil daarin eventueel wel het voortouw nemen maar eerst na een grondige inventarisatie.

De goede contacten met De Grote Beek (het vroegere RPI-Rijks Psychiatrische Inrichting) blijven heel intensief ook na de opvolging van ds. Strasser door mevr. ds. Hyvärinen. Haar komst naar Eindhoven heeft een prettige bijkomstigheid, nl. dat haar echtgenoot ds. Fred Kalis zo nu en dan beschikbaar is als voorganger en pianobegeleider van de erediensten.

Het Kerkblad is vanouds en nog steeds een belangrijk bindend element in onze gemeente. Noodzakelijk en aantrekkelijk. Het laatste zeker ook door de “free-lance” bijdragen onder kopjes als “Gezien door de ogen van een vrouw“, waar Sonja de Kort achter schuil gaat en “Uit de pen van Hannes“(wijlen Johan Reijner). De serie “Als je tachtig wordt” (Rien van Staalduine) kreeg na één jaargang helaas geen vervolg.

Dankzij Dick Eekel treedt (in 2004) ook onze gemeente het digitale tijdperk in met een eigen website, waarop naast vele andere interessante gegevens ook maandelijks het kerkblad wordt weergegeven.

De Buitendag 2009 krijgt extra glans door de komst van een Namibië-delegatie. Hun tiendaags bezoek vraagt heel wat organisatie, maar mede door bezoeken bij gemeenteleden wordt het een groot succes. In de voorgaande jaren zijn meerdere gemeenteleden in Na-

mibië op bezoek geweest. Onze financiële bijdrage aan diverse activiteiten in Groot Aub is substantieel.

En wat er verder gebeurde....

- Kerkenraadsleden komen en gaan. Sommige drukken in sterkere mate hun stempel op het geheel dan anderen. Als voorbeeld van de eersten noemen we graag mevrouw Marianne Starreveld die in september 2004 afscheid nam als kerkenraadslid wegens verhuizing naar Amsterdam.
- Maar ook gewone gemeenteleden leveren soms bijzondere bijdragen, zoals Hans de Groot, als collectant, koster en bezorger van bloemen van de altaartafel bij zieke gemeenteleden.
- Het is altijd verheugend als gemeenteleden ook landelijk hun steentje bijdragen. Al eerder fungeerden de heren Emck en van Staalduine als synodeleden. Daarnaast leveren ook ds. Marlies Schulz en ds. Fred Kalis hun bijdrage en zijn bij verschillende landelijke stichtingen de namen van Horst Oosterveer en Dick Eekel ook terug te vinden. Bij het programma van de landelijke ledenadministratie heeft Tom Tempelaar flink bijgedragen.
- De kerkrentmeester sinds 1999, mevr. Irene Oosterveer, wordt verzocht in 2002 "voorlopig" naast deze functie ook het voorzitterschap van de kerkenraad op zich te nemen.
- April 2002 wordt er heel feestelijk afscheid genomen van de heer Bert Hovingh als voorzitter. Hij heeft, met een korte onderbreking in de periode van ds. Schulz, ruim 50 jaar als kerkenraadslid en ook langdurig als voorzitter zitting gehad in de kerkenraad. We zijn hem veel dank verschuldigd.

- Mevr. Fia Tempelaar rondt haar theologie studie af, wat haar de mogelijkheid geeft in de volgende jaren ook in onze gemeente regelmatig voor te gaan.
- Johan Reijner neemt in 2003 afscheid als organist. Gelukkig blijven er dan nog voldoende organisten over om de kerkdiensten muzikaal te begeleiden: de dames Lankreijer, Van Staalduine en de heren Emck, Van Weeren en Liew-on.
- Vanuit een werkgroep, waarin behalve onze predikante ook de Reformatorische Gemeente van Nuenen en de Rooms katholieke parochie aldaar deelneemt, wordt een Luther/ Bachreis georganiseerd in mei 2005, waaraan bijna 70 personen deelnemen. Deze oecumenische reizen krijgen in de volgende jaren een vervolg.
- Het vanouds werkzame pastorale team (de dames Hovingh en Lindeijer) gaat vanaf 2005 fungeren als klankbord voor de predikant in pastorale zaken.
- Het 20-jarig bestaan van Lumen wordt in 2005 gevierd met een extra muzikale eredienst.
- De jaarlijkse Buitendag -de laatste jaren in Geldrop- versterkt de onderlinge band.
- Onlangs (sept. 2010) bij het verjaardagsbezoek aan mevr. Greet Droogendijk werd aan de gasten de 2600-ste trui getoond voor het Namibiëproject

Epiloog

Kerkenraad en gemeente hebben gekozen voor een zelfstandig voortbestaan van een Evangelisch-Lutherse Gemeente Eindhoven binnen het landelijk Protestants Kerkelijk Nederland (PKN). De huidige predikant ds. Bernadette van Litsenburg, kerkenraad en een grote groep andere vrijwilligers geven daar inhoud aan. Op dit moment loopt een subsidieaanvraag voor een vervolg van de extra inzet van de predikant voor versterking en uitbouw van de gemeente. Desondanks blijft het de vraag of bij een volgend jubileum in 2020 nog in de huidige kerkstructuur ondersteuning en bewerking van onze gemeenteleden plaats zal vinden.

Algemene informatie

Lutheranisme in de Wereld

Het lutheranisme is de oudste en naast het calvinisme de belangrijkste stroming binnen het protestantse christendom. De naam Luthers is voor het eerst gebruikt door de tegenstanders van Luther tijdens het dispuut in 1519 in Leipzig. Luther zelf gaf de voorkeur aan Evangelisch, zodat de benaming voor de kerk Evangelisch Luthers is geworden.

Over de hele wereld zijn er ongeveer 74 miljoen mensen lid van Lutherse kerken. De helft daarvan woont in Duitsland, waar het het belangrijkste kerkgenootschap is. De overige lutheranen wonen vooral in Scandinavië, Verenigde Staten, Canada en Centraal-Europa. In Noorwegen, Finland en IJsland is het lutheranisme de staatsreligie. Het hoofdkwartier van de Lutherse Wereldfederatie zetelt in Genève.

De Lutherse traditie wordt in de diensten gekenmerkt door een rijke liturgische traditie. De Lutherse kerk wordt ook wel eens de 'zingerde kerk' genoemd, omdat het zingen in de dienst, zoals dat tot uit-

drukking komt in de wisselzang tussen voorganger en gemeente en in de liederen, een wezenlijk deel van de eredienst is.

Een ander element van de Lutherse traditie is een klimaat van vrijheid, dat geworteld is in de opvatting dat een ieder zijn of haar eigen geloofsrelatie met God heeft en hiervoor zelf de verantwoordelijkheid draagt. Geen kerkelijk gezag heeft het recht om tussen beiden te komen. Daardoor heerst er een sfeer van verdraagzaamheid en respect voor een ieders eigen manier van geloven.

(ontleend aan website van Lutherse kerk Purmerend en ELK-kwartaal juni 2010).

Lutheranisme in Nederland

Volgens het Evangelisch Luthers dagboek (2009-2010) zijn er momenteel in Nederland 11.200 leden: 5.300 belijdende leden en 5.900 doopleden; dat waren er in 2004 nog 13.400.

De leden zijn momenteel verspreid over 54 gemeenten, waarvan Amsterdam veruit de grootste is met 2100 leden: 700 belijdende en 1400 gedoopte leden. Als we ons uitsluitend op de belijdende leden baseren, dan blijkt Eindhoven nog één van de grotere gemeenten te zijn met haar 135 belijdende leden.

Aantal belijdende leden	aantal gemeenten
Minder dan 50	22
50-100	16
100-150	7
Meer dan 150	8
Onbekend	1
Totaal	<hr/> 54

Van de 22 kleinste gemeenten hebben er 12 geen predikant.

Er zijn in totaal 47 Lutherse predikanten, waarvan 11 met Bijzondere opdracht of in Algemene dienst.

In het overzicht van de 54 gemeenten komt naar voren dat er 10 gemeenten zijn, waar de zelfstandigheid als Lutherse gemeente is opgeheven en men in een of ander vast verband is samengegaan met of opgegaan in de andere PKN partners. Daarbij worden diverse bewoordingen gebruikt zoals: “maakt deel uit van de Protestantse gemeente“ of “opgenomen in een wijkgemeente “of eredienst gezamenlijk met Protestantse kerkgemeenschap“

Natuurlijk zijn het overwegend de kleinere gemeenten die hebben gekozen voor een min of meer volledig opgaan in de PKN.

Alle andere 44 gemeenten gaan ogenschijnlijk op de oude voet verder. Maar het blijft natuurlijk de vraag wat met het oog op de pastorale zorg van de betreffende gemeenteleden (dat is toch de primaire taak van een gemeente) het meest wijs is.

In Eindhoven wordt goed samengewerkt (gemeenschappelijke diensten, gesprekskringen) met Doopsgezinden en Remonstranten. De Doopsgezinden hadden landelijk anno 2003 10.000 leden in 124 gemeenten en de Remonstranten 5800 leden in 44 gemeenten. Ik neem even aan dat deze getallen v.w.b. het aantal leden, ook betrekking hebben op belijdende en doopleden.

De Evangelisch-Lutherse Kerk in Nederland is lid van de Raad van Kerken in Nederland en tevens van de Wereldraad van Kerken.